

**ESTONIAN DISCUSSIONS ON
ECONOMIC POLICY**

**ESTNISCHE GESPRÄCHE ÜBER
WIRTSCHAFTSPOLITIK**

**EESTI MAJANDUSPOLIITILISED
VÄITLUSED**

MATTIMAR
ANNO 1993

Berliner
Wissenschafts-Verlag

ESTONIAN DISCUSSIONS ON ECONOMIC POLICY

30 years from the restoration of independence of the Republic of Estonia (20 August 1991)

School of Business and Governance of Tallinn University of Technology — 80

25 years from the first International Scientific Conference on Economic Policy in Tartu—Värska

25 years from the establishment of the regional college, Pärnu College of the University of Tartu in Pärnu

ESTNISCHE GESPRÄCHE ÜBER WIRTSCHAFTSPOLITIK

30 Jahre seit Wiederherstellung der Unabhängigkeit der Republik Estland (20. August 1991)

Wirtschaftswissenschaftliche Fakultät für Technische Universität Tallinn — 80

Vor 25 Jahren fand die erste International Konferenz für Wirtschaftspolitik in Tartu und Värska statt

Vor 25 Jahren wurde das College Pärnu der Tartuer Universität gegründet

EESTI MAJANDUSPOLIITILISED VÄITLUSED

30 aastat Eesti Vabariigi taasiseseisvumisest (20. august 1991)

Tallinna Tehnikaülikooli majandusteaduskond — 80

25 aastat esimesest rahvusvahelisest majanduspoliitika teaduskonverentsist Tartus-Värskas

25 aastat regionaalse kolledži, Tartu ülikooli Pärnu kolledži asutamisest Pärnus

Articles (CD-ROM) * Summaries * Chronicle

Beiträge (CD-ROM) * Zusammenfassungen * Chronik

Artiklid (CD-ROM) * Kokkuvõtted * Kroonika

29th year of issue * 29. Jahrgang * 29. aastakäik

Peer-reviewed and refereed international scientific journal

Rezensierte und referierte Internationale wissenschaftliche Zeitschrift

Eelretsenseeritud ja viidatud rahvusvaheline teadusajakiri

1-2 / 2021

Estonian Discussions on Economic Policy: 30 years from the restoration of independence of the Republic of Estonia (20. August 1991) / School of Business and Governance of Tallinn University of Technology – 80 / 25 years from the first International Scientific Conference on Economic Policy in Tartu–Värskas / 25 years from the establishment of the regional college, Pärnu College of the University of Tartu in Pärnu

Estnische Gespräche über Wirtschaftspolitik: 30 Jahre seit Wiederherstellung der Unabhängigkeit der Republik Estland (20. August 1991) / Wirtschaftswissenschaftliche Fakultät für Technische Universität Tallinn – 80 / Vor 25 Jahren fand die erste International Konferenz für Wirtschaftspolitik in Tartu und Värskas statt / Vor 25 Jahren wurde das College Pärnu der Tartuer Universität gegründet

Eesti majanduspoliitilised väitlused: 30 aastat Eesti Vabariigi taasiseseisvumisest (20. august 1991) / Tallinna Tehnikaülikooli majandusteaduskond – 80 / 25 aastat esimesest rahvusvahelisest majanduspoliitika teaduskonverentsist Tartus – Värskas / 25 aastat regionaalse kolledži, Tartu ülikooli Pärnu kolledži asutamisest Pärnus

Asutatud aastal 1984 / Gegründet im Jahre 1984 / Established in 1984

Publikatsioon ilmub kuni kaks korda aastas / Die Publikation erscheint bis zu zwei Mal im Jahr / The publication is published once or twice a year

ASUTAJA, KOORDINAATOR JA PEATOIMETAJA / GRÜNDER, KOORDINATOR UND CHEFREDAKTEUR / FOUNDER, COORDINATOR AND CHIEF EDITOR:

Matti Raudjärv (Tartu Ülikool * University of Tartu [1996 – 2019; since 2021 – Emeritus]; Tallinna Tehnikaülikool * Tallinn University of Technology [1968 – 1998; since 1974 – Alumni]; Mattimar OÜ (GmbH / Ltd) [1993 – ..., Director])

ARTIKLID ON AVALDATUD ANDMEBAASIDES: / Die Beiträge sind in der Datenbanken: / Articles have been published in the databases:

DOAJ – Directory of Open Access Journals (Netherlands),

EBSCO – Elton B. Stephens Company (USA),

EBSCO – Central & Eastern European Academic Source,

EBSCO – Discovery Service (EDS),

EconBib – Economics Bibliography (KSP Journals; International),

ECONIS – Economics Information System (Germany),

Elsevier-SCOPUS – Largest abstract & citation database of peer-reviewed literature (USA, United Kingdom, Germany),

ESO – European Sources Online (United Kingdom),

SSRN – Social Science Research Network (USA)

KONTAKT - CONTACT: Matti Raudjärv, Ph D (filosoofiadoktor-majanduskandidaat)

Mattimar OÜ (GmbH / Ltd) [1993 – ..., Director] (kirjastaja, Verlag, publisher)

Kose tee 79, 12013 Tallinn, Piriita; Eesti – Estland – Estland

Tartu Ülikool * University of Tartu [1996 – 2019; since 2021 – Emeritus]

mattir@hot.ee * www.mattimar.ee * matti.raudjarv@ut.ee

Tehniline sekretär ja korrektuur / Technical secretary and proofreader:

Kaarin Birk (Tallinna Tehnikaülikool * Tallinn University of Technology)

kaarin_birk@hotmail.com

ESTONIAN DISCUSSIONSON ECONOMIC POLICY

30 years from the restoration of independence of the Republic of Estonia
(20 August 1991)

School of Business and Governance of Tallinn University of Technology – 80
25 years from the first International Scientific Conference on Economic Policy
25 years from the establishment of the regional college, Pärnu College of the
University of Tartu in Pärnu

ESTNISCHE GESPRÄCHE ÜBER WIRTSCHAFTSPOLITIK

30 Jahre seit Wiederherstellung der Unabhängigkeit der Republik Estland
(20. August 1991)

Wirtschaftswissenschaftliche Fakultät für Technische Universität Tallinn – 80
Vor 25 Jahren fand die erste International Konferenz für Wirtschaftspolitik statt
Vor 25 Jahren wurde das College Pärnu der Tartuer Universität gegründet

EESTI MAJANDUSPOLIITILISED VÄITLUSED

30 aastat Eesti Vabariigi taasiseseisvumisest (20. august 1991)

Tallinna Tehnikaülikooli majandusteaduskond – 80

25 aastat esimesest rahvusvahelisest majanduspoliitika teaduskonverentsist
25 aastat regionaalse kolledži, Tartu ülikooli Pärnu kolledži asutamisest Pärnus

29th year of issue * 29. Jahrgang * 29. aastakäik

Peer reviewed and refereed international scientific journal
Rezensierte und referierte Internationale wissenschaftliche Zeitschrift
Eelretsenseeritud ja viidatud rahvusvaheline teadusajakiri

1-2 / 2021

**Berliner
Wissenschafts-Verlag**

TALLINN * BERLIN

TOIMETUSKOLLEGIUM / REDAKTIONSKOLLEGIUM / EDITORIAL BOARD:

Peter Friedrich (University of Federal Armed Forces Munich * University of Tartu)
Irina Gogorishvili (Tbilisi Riiklik Ülikool * Ivane Javakhishvili State University of Tbilisi)
Enno Langfeldt (Fachhochschule Kiel * University of Applied Sciences of Kiel)
Stefan Okruch (Andrassy Gyula Deutschsprachige Universität Budapest)
Armin Rohde (Ernst-Moritz-Arndt-Universität Greifswald * University of Greifswald)
Klaus Schrader (Kieli Maailmamajanduse Instituut * Kiel Institute of the World Economy)
Mart Sõrg (Tartu Ülikool * University of Tartu)

TOIMETAJAD / REDAKTEURE / EDITORS:

Üllas Ehrlich (Tallinna Tehnikaülikool * Tallinn University of Technology)
Sulev Mäeltsemees (Tallinna Tehnikaülikool * Tallinn University of Technology)
Matti Raudjärv (Tartu Ülikool * University of Tartu [1996 – 2019; since 2021 – Emeritus]; Tallinna Tehnikaülikool * Tallinn University of Technology [1968 – 1998; since 1974 – Alumni]; Mattimar OÜ (GmbH / Ltd) [1993 – ..., Director])

Toimetaja-konsultant / Redakteurin-Konsultantin / Editor-Consultant:

Ruth Tammeorg (Tartu Ülikooli Ametiühing * Tartu University Faculty Association;
kvalifikatsioon: kutsestandard – raamatukoguhoidja, tase VI/ Occupational qualification
standard – Subject Librarian, level VI)

Käesoleva publikatsiooni-ajakirja koostamist, väljaandmist ja trükkimist on toetanud järgmised ülikoolid ning organisatsioonid /

Die Herausgabe dieser Publikation wurde unterstützt durch folgende Universitäten und Organisationen /

The following universities and organisations have supported the publishing/ printing of the publication:

- **Tartu Ülikool * Universität Tartu * University of Tartu**
- **Tallinna Tehnikaülikool * Technische Universität Tallinn * Tallinn University of Technology**
- **Mattimar OÜ * Mattimar GmbH * Mattimar Ltd**
- **Kieli Rakendusülikool * Fachhochschule Kiel * University of Applied Sciences of Kiel**
- **Greifswaldi Ülikool * Ernst-Moritz-Arndt-Universität Greifswald * University of Greifswald**
- **Kieli Maailmamajanduse Instituut * Institut für Weltwirtschaft Kiel * Kiel Institute of the World Economics**
- **Tbilisi Riiklik Ülikool * Ivane Javakhishvili Staatliche Universität Tbilisi * Ivane Javakhishvili State University of Tbilisi**
- **Jena Rakendusülikool * Ernst-Abbe-Hochschule Jena * University of Applied Sciences of Jena**

Estonian Discussions on Economic Policy: 30 years from the restoration of independence of the Republic of Estonia (20. August 1991) / School of Business and Governance of Tallinn University of Technology – 80 / 25 years from the first International Scientific Conference on Economic Policy in Tartu–Värskas / 25 years from the establishment of the regional college, Pärnu College of the University of Tartu in Pärnu. 2021, No. 1-2

Estnische Gespräche über Wirtschaftspolitik: 30 Jahre seit Wiederherstellung der Unabhängigkeit der Republik Estland (20. August 1991) / Wirtschaftswissenschaftliche Fakultät für Technische Universität Tallinn – 80 / Vor 25 Jahren fand die erste International Konferenz für Wirtschaftspolitik in Tartu und Värskas statt / Vor 25 Jahren wurde das College Pärnu der Tartuer Universität gegründet. 2021, Nr 1-2

Eesti majanduspoliitilised vaitlused: 30 aastat Eesti Vabariigi taasiseseisvumisest (20. august 1991) / Tallinna Tehnikaülikooli majandusteaduskond – 80/ 25 aastat esimesest rahvusvahelisest majanduspoliitika teaduskonverentsist Tartu–Värskas/ 25 aastat regionaalse kolledži, Tartu ülikooli Pärnu kolledži asutamisest Pärnus. 2021, nr. 1-2

Berlin, Tallinn: BWV * Mattimar

29th year of issue / 29. Jahrgang / 29. aastakäik

BERLINER WISSENSCHAFTS-VERLAG GmbH, MATTIMAR OÜ (GmbH, Ltd), 2021

ISSN 1736-5597 (trükis)

ISSN 1736-5600 (CD-ROM)

ISSN 2228-1878 (pdf, online)

ISBN 978-9985-844-99-1 (trükis)

ISBN 978-9916-672-00-6 (CD-ROM)

ISBN 978-9916-672-01-3 (pdf, online)

ISBN 978-9916-672-02-0 (epub)

ISBN 978-9916-672-03-7 (pdf, e-book)

ISBN 978-3-8305-5165-2 (trükis)

ISBN 978-3-8305-5165-2 (CD-ROM)

ISBN 978-3-8305-4386-2 (pdf, e-book)

Käesolevas publikatsioonis avaldatud artiklid on eelretsenseeritud anonüümselt sõltumatute doktorikraadiga retsensentide poolt.

Alle Beiträge der vorliegenden Publikation wurden vor der Veröffentlichung anonym von unabhängigen promovierten Experten rezensiert.

Before publishing, the articles in this collection have been anonymously peer-reviewed by independent reviewers holding a doctor's degree.

Trükitud trükikojas Miniprint OÜ / Gedruckt in der Druckerei Miniprint OÜ /

Printed in the publishing house of Miniprint OÜ, Tallinn, Estonia

© Esikaas ja üldkujundus / Cover und Gesamtlayout / Front cover and general design:

kirjastaja Mattimar OÜ; Mattimar-Verlag GmbH; publisher Mattimar Ltd 2021

© Kirjastamine: kirjastajad, Herausgeber, publishers – Berlin, Tallinn: BWV *

Berliner Wissenschafts-Verlag GmbH, Mattimar-Verlag GmbH, 2021

© Autorid, Autoren, Authors

NB! NB! NB!

AJAKIRJAST / ÜBER ZEITSCHRIFT / ABOUT JOURNAL

Käesolevat ajakirja tervikuna on näha:

- Mattimar OÜ kodulehel (www.mattimar.ee)
Mattimar OÜ / GmbH / Ltd:
 - eesti keelsel kodulehel / estnisch / Estonian:
http://www.mattimar.ee/est_publikatsioonid.html
 - saksa keelsel kodulehel / deutsch / German:
http://www.mattimar.ee/ger_publikatsioonid.html
 - inglise keelsel kodulehel / englisch / English:
http://www.mattimar.ee/eng_publikatsioonid.html

Mattimar OÜ koduleht on uuendamisel ja lisaks on koostamisel ka kodulehe venekeelne osa ning kui edaspidi tekib piisavalt palju vene keeles artiklite kirjutajaid-autoreid (NB! ja konverentsil osalejaid, et konverentsile tekib vajalik hulk ka vene keelseid ettekandeid) ning kirjutatakse sisukaid artikleid, siis on võimalik, et laiendame ka ajakirja neljakeelseks.

Üsna terviklikult on ajakirja samuti näha koos suures mahus eessõnade, sh oluliste sündmuste äramärgimisega, täismahus teadusartiklite, nende artiklite teisekeelseste kokkuvõtete, kroonika ja muu olulisega ojs.utlib.ee lehel:

- **OJS** (ojs.utlib.ee) – (Open Journal System) on veebiajakirjade publitseerimissüsteem, mida kasutatakse **Tartu Ülikooli** avatud juurdepääsuga (Open Access) teadusajakirjade haldamiseks ja publitseerimiseks. OJS platvormil on avaldatud Tartu Ülikooli nime all (sh TÜ Kirjastuses) kirjastatavad eelretsenseeritud ajakirjad, mis sisaldavad artiklite täistekste eesti, inglise ja vene keeles (meie ajakirja puhul lisaks ka saksa keelsed tekstid). Kõik Tartu Ülikooli OJS platvormil avaldatud ajakirjad on kättesaadavad ka rahvusvahelises **DOAJ** (Directory of Open Access Journals) andmebaasis. Ka meie käesolev ajakiri on selles andmebaasis (DOAJ) esindatud.

* * *

Die vorliegende Zeitschrift in Gänze kann eingesehen werden:

- auf dem Homepage von **Mattimar OÜ (GmbH)** (www.mattimar.ee)
- bei **OJS** (ojs.utlib.ee) – (Open Journal System), es handelt sich um ein Publizierungssystem der Onlinezeitschriften, das von der Universität Tartu zur Verwaltung und Publikation von wissenschaftlichen Zeitschriften verwendet wird und öffentlich zugänglich ist (Open Access). Alle auf der OJS-Plattform der **Universität Tartu** veröffentlichten Zeitschriften sind auch in der internationalen Datenbank von **DOAJ** (Directory of Open Access Journals) zugänglich. Auch unsere vorliegende Zeitschrift ist in dieser Datenbank (DOAJ) vertreten.

Der Homepage von Mattimar OÜ wird gerade erneuert und zusätzlich wird auch der russischsprachige Teil der Seite zusammengestellt. Wenn es in nächster Zukunft genügend russischsprachige Autoren und Verfasser der Beiträge geben wird (NB! und auch Teilnehmer an den Konferenzen, so dass auch eine notwendige Menge an russischsprachigen Vorträgen entsteht) und dem Redaktionsteam der Zeitschrift inhaltvolle Beiträge vorgelegt werden, dann wird es möglich sein, dass wir auch die Zeitschrift auf vier Sprachen erweitern werden. Aber, wir werden es sehen, denn dies wird wohl auch einen Redakteur und Rezensenten für das Russische voraussetzen!?

* * *

The full edition of this journal is available:

- on the web site of **Mattimar OY (Ltd)** (www.mattimar.ee)
- in **OJS** (ojs.utlib.ee) – (Open Journal System) which is a publishing system for online journals used for the management and publishing of open access research journals of the **University of Tartu**. All journals published in the OJS platform of the University of Tartu are available also in the international **DOAJ** (Directory of Open Access Journals) database. Also this our journal is represented in that database (DOAJ).

The web site of Mattimar OY is undergoing updates, and in addition, the part in the Russian language will be added to the web site, and if we have enough authors of papers in Russian in the future (NB! and conference participants so that we have the necessary number of presentations also in Russian) and papers rich in content are submitted to the editorial board of the journal, it will be possible to expand the journal also to include the fourth language. But we will wait and see since this assumes also an editor and peer reviewers in the Russian language!?

NB! NB! NB!

PEATOIMETAJA PÕÕRDUMINE!

Aastast 2019 on käesolev kolmekeelne rahvusvaheline eelretsenseeritud teadusajakiri (alates numbrist 1-2/2019 ja 3-4/2019), selle autorid ja artiklid, fikseeritud rahvusvahelises andmebaasis **Elsevier-SCOPUS** (eelretsenseeritud teadusartiklite suurim kokkuvõtte ja tsitaatide andmebaas/ USA, Suurbritannia, Saksamaa LV/). Meie ajakiri on nüüd esindatud *ca* kümnes rahvusvahelises andmebaasis, lisaks Eesti andmebaasid.

Meie taotlus võeti **Scopuses** ametlikult töösse 15. septembril 2016 [Estonian Discussions on Economic Policy (1736-5597 / 2228-1878)]. Oma taotlusmaterjalid esitasime aga veelgi varem. Otsus meie ajakirja sobilikkuse kohta võeti vastu 2. juunil 2019.¹ Andmete sisestamine toimus andmebaasi spetsialistide poolt aprillis-mais 2021. Loomulikult tähendab **Scopus** ka seda, et nõuded artiklite ja ajakirja kvaliteedile peavad edaspidi veelgi suuremad olema.

Saavutus on ajakirja autorite ja toimkonna ühise hea koostöö ning tegevuse tulemus. Sel puhul tänan kõiki osalisi. See on olnud suur, pikaajaline ja tänuväärne töö! Peatoimetaja palvel uuris ajakirja ja artiklite olemasolu Scopuses meie ajakirja toimetaja-konsultant, Tartu Ülikooli raamatukogu pikaajaline erialaspetsialist-raamatukoguhoidja ning majandusteaduskonna referent Ruth Tammeorg ja kinnitas seda (e-mail, 10. juuni 2021).

See tähendab ka ETISes (riiklik register Eesti Teadusinfosüsteem) ajakirjale kõrgeimat taset – 1.1. Seda kinnitas 2. augustil 2021 telefonitsi ka ETIS-e osakonnajuhataja Marika Meltsas käesoleva ajakirja peatoimetajale. Juba varem oli ajakiri (siis küll kogumikuna ja tänase ajakirja eelkäijana) hulk aastaid tasemel 3.1 (*ca* 15 aastat ja rohkem tagasi) ja seejärel tasemel 1.2 (alates aastast 2007) olnud. Nii on juba *ca* 15 aastat (alates 2007) olnud ajakirja artiklitel eelretsenseerimine ehk nn pimeretsenseerimine valdavalt välisülikoolide doktorikraadiga majandusteadlaste-professorite poolt ning ajakirjal on rahvusvaheline toimetuskolleegium (7-liikmeline Eesti, Georgia, Saksamaa LV ja Ungari ülikoolidest). Lisaks muud teadusartiklitele vajalikud tunnused (Abstract, Keywords, JEL jt).

Kindlasti aitab meie ajakirjas teadusartiklite avaldamine kaasa doktorantidele nende väitekirjade koostamisel ning seejärel ka doktoritööde kaitsmisel ja doktorikraadini jõudmisel, samuti õppejõududele ja teaduritele atesteerimisel. Positiivse ja vajaliku kogemuse annab nii artiklite kirjutamisele kui ka väitekirjade koostamisele samuti osalemine meie iga-aastastel rahvusvahelistel teaduskonverentsidel. On ju nii artiklite avaldamine kui konverentsidel osalemine-esinemine küll kaks erinevat sündmust, kuid orgaaniliselt siiski omavahel seotud ja toetavat tegevust.

Eriti tahaks siinjuures rõhutada ja tunnustada meie ajakirja pikaajalise ning asjatundlikutoimetaja-konsultandi ning tänase TÜ Ametiühingu juhatuse esimehe **Ruth Tammeorgi** panust **Scopusele** taotluse esitamise, täpsustamise ja tulemuse ootamise perioodil, mis kestis hulk aastaid (*Ruth: see oli nagu Odüsseia-lugu*). Samuti tegevust

¹ Meie ajakirja SCOPUSes hindamise graafik –

[<https://suggestor.step.scopus.com/progressTracker/index.cfm?trackingID=1D8727D42CC93287>]

lõppfaasis – andmebaasi ülevaatusel aastatel 2020–2021, et tuvastada meie ajakirja olemasolu **Scopuses**.

Eraldi tänan ka ajakirja kauaaegseid, suurepäraseid toimetajaid **Sulev Mäeltsemeest** ja **Üllas Ehrlichi** ning meie hulgast jaanuaris 2018 lahkunud endist tublit ja nõudlikku toimetajat **Janno Reiljanit**, aga samuti varasemat asjalikku toimetuskolleegiumi liiget, artiklite autorit ja kaasautorit, hilisemat heatahtlikku ning sisukat välistoimetajat Saksamaalt, tänast manalameest **Manfred O. E. Hennies'i** (lahkus meie seast oktoobris 2019), kes kõik **Scopuse** taotlustegevusele tugeva omapoolse moraalse toetuse tagasid. Usun, et Janno rõõmustaks, saaks täiendavat indu enesele ja annaks seda edasi ka omadoktorantidele ning teistele kolleegidele! Kindlasti oleks äärmiselt rõõmus ka hea sõber Manfred!

Rõõmustavad ka ajakirja toimetuskolleegiumi liikmed Tartu Ülikoolis, Budapesti Saksakeelses Ülikoolis, Greifswaldi Ülikoolis, Kieli Maailmamajanduse Instituudis (Kieli Ülikooli juures), Kieli Rakendusülikoolis ja Tbilisi Riiklikus Ülikoolis!

Tulemuse saavutamisele aitasid tänuväärsetl kaasa ka meie ajakirja tehniline sekretär **Kaarin Birk** ning inglise keele tõlkija **Meeli Kuura** ja saksa keele tõlk-tõlkija **Toomas Metsis** Eesti Tõlkide ja Tõlkijate Liidust.

Palju tänu ka kõigile retsensentidele nii Eestis kui teistes riikides, eeskätt Saksamaa LV ülikoolides. Nende sisukad ja kompetentsed retsensioonid aitasid autoritel kindlasti oma artikleid alati paremuse suunas täiendada.

Loodan, et **Scopuse** andmebaasis olemine lisab ka meie ajakirja aktiivsetele autoritele head tuju ja rahulolu!

Lugupidamise ja tänuga kõigile edu ning jätkuvat viljakat ja aktiivset koostööd nii meie rahvusvahelise teadusajakirja väljaandmisel kui rahvusvaheliste teaduskonverentside korraldamisel-osallemisel soovides ja veelkord rõhutades, et *oleme ajakirja sisu laiendanud – tegemist on kaht majandusvaldkonda (st majanduspoliitikat ja ettevõtetmajandust) siduva-käsitleva ajakirjaga kui ka nende sünteesiga ehk kahe valdkonna ühendamisega uueks üksuseks-komplekseks majandusvaldkonnaks või/ja mõtteliseks tervikuks. Ajakirja üldnimetus jääb aga endiseks.*

Tallinnas, Pirita-Kosel (10.-11. juunil 2021)

Teie Matti Raudjärv

(ajakirja asutaja ja peatoimetaja /1984, 1994 ... 2006, 2007 .../,
teaduskonverentside ellukutsuja-peakorraldaja /1984, 1994 .../)

BEGLEITWORT DES CHEFREDAKTEURS!

Ab dem Jahr 2019 ist die vorliegende dreisprachige internationale vorrezensierte Wissenschaftszeitschrift (ab den Nummern 1-2/2019 und 3-4/2019), deren Autoren und Artikel, in der internationalen Datenbank **Elsevier-SCOPUS** fixiert (die größte Datenbank von Zusammenfassungen und Zitaten den vorrezensierten Wissenschaftsartikeln /USA, Großbritannien, Deutschland/). Unsere Zeitschrift ist nun in ca. zehn internationalen Datenbanken vertreten, zusätzlich in den estnischen Datenbanken.

Unser Antrag wurde bei **Scopus** am 15. September 2016 offiziell in Arbeit genommen [Estonian Discussions on Economic Policy (1736-5597 / 2228-1878)]. Wir haben unsere Antragsunterlagen jedoch noch viel früher eingereicht. Der Entscheid über die Eignung von unserer Zeitschrift wurde am 2. Juni 2019 getroffen.¹ Die Eingabe der Daten erfolgte durch die Spezialisten der Datenbank im April-Mai 2021. Selbstverständlich bedeutet **Scopus** aber auch, dass die Anforderungen an die Qualität der Artikel und der Zeitschrift in weiterer Zukunft noch höher sein müssen.

Diese Errungenschaft ist ein Ergebnis der gemeinsamen guten Zusammenarbeit und Tätigkeit zwischen den Autoren der Zeitschrift und des Teams. Dafür möchte ich bei allen Beteiligten einen Dank aussprechen. Es ist eine große, langjährige und dankenswerte Arbeit gewesen!

Das bedeutet für die Zeitschrift auch im ETIS (Estnischen Wissenschaftsinformationssystem) das höchste Niveau – 1.1. Schon früher war die Zeitschrift (damals jedoch als Sammelband und Vorgänger der heutigen Zeitschrift) mehrere Jahre lang auf der Ebene 3.1 (ca. 15 Jahre oder mehr zurück) und danach auf der Ebene 1.2 (seit dem Jahre 2007) gewesen. So haben die Artikel der Zeitschrift schon seit ca. 15 Jahren (ab 2007) ein Vorrezensieren oder sog. Blindrezensieren gehabt, vorwiegend durch Wirtschaftswissenschaftler und Professoren mit einem Doktorgrad von ausländischen Universitäten, und die Zeitschrift hat ein internationales Redaktionskollegium (7 Mitglieder aus den Universitäten von Estland, Georgien, Deutschland und Ungarn). Darüber hinaus gibt es andere für Wissenschaftsartikel erforderliche Merkmale (Abstract, Keywords, JEL u. Ä.)

Sicherlich hilft die Veröffentlichung von Wissenschaftsartikeln in unserer Zeitschrift den Doktoranten bei der Zusammenstellung ihrer Dissertationen und danach auch bei der Verteidigung der Dissertationen und Erlangung des Doktorgrades, ebenfalls den Lehrkräften und Wissenschaftlern beim Attestieren. Eine positive und nötige Erfahrung gibt sowohl dem Schreiben wie auch der Zusammenstellung von Dissertationen ebenfalls die Teilnahme an unseren alljährlichen internationalen Wissenschaftskonferenzen. Handelt es sich doch bei der Veröffentlichung von Artikeln wie auch bei Teilnahme und Auftreten auf den Konferenzen um zwei unterschiedliche Ereignisse, aber organisch sind sie jedoch miteinander verbundene und unterstützende Tätigkeiten.

Besonders möchte ich hierbei den Beitrag von Frau **Ruth Tammeorg**, der langjährigen und sachkundigen Redakteurin und Konsultantin unserer Zeitschrift, der früheren

¹ Die Bewertungsgrafik unserer Zeitschrift bei SCOPUS –
[<https://suggestor.step.scopus.com/progressTracker/index.cfm?trackingID=1D8727D42CC93287>]

Fachspezialistin und Bibliothekarin der Bibliothek der Universität Tartu (TÜ) und der heutigen Vorstandsvorsitzenden der Gewerkschaft der Universität Tartu, beim Einreichen des Antrags an **Scopus** und bei dessen Präzisierung betonen und anerkennen, sowie während der Periode der Wartezeit auf das Ergebnis, was eine ganze Reihe von Jahren gedauert hat (*Ruth: das war wie eine Odyssee-Geschichte*). Ebenso in der Endphase der Tätigkeit – bei der Durchsicht der Datenbank in den Jahren 2020–2021, um das Vorhandensein unserer Zeitschrift bei **Scopus** festzustellen.

Besonders bedanken möchte ich mich auch bei den langjährigen, großartigen Redakteuren der Zeitschrift, **Sulev Mäeltsemees** und **Üllas Ehrlich**, sowie beim früheren tüchtigen und ambitionierten Redakteur **Janno Reiljan**, der im Januar 2018 von uns gegangen war, aber auch beim früheren sachkundigen Mitglied des Redaktionskollegiums, beim Autor und Mitautor von Artikeln, beim späteren gutmütigen und inhaltsreichen Auslandsredakteur aus Deutschland, **Manfred O. E. Hennies**, der heute nicht mehr unter uns ist (war im Oktober 2019 verschieden), die alle an die Antragstätigkeit bei **Scopus** ihrerseits eine starke moralische Unterstützung gewährt hatten.

Ich glaube, dass Janno sich freuen würde, zusätzliche Begeisterung für sich bekommen würde und dies auch an seine Doktoranten und andere Kollegen weitergeben würde!

Sicherlich wäre auch der gute Freund Manfred überaus erfreut!

Es freuen sich auch die Mitglieder des Redaktionskollegiums der Zeitschrift an der Universität Tartu, an der Deutschsprachigen Universität Budapest, am Kieler Institut für Weltwirtschaft (bei der Universität zu Kiel), an der Fachhochschule Kiel, an der Staatlichen Universität Tiflis, und an der Universität Greifswald!

Zum Erreichen des Ergebnisses haben dankenswert beigetragen auch **Kaarin Birk**, die technische Sekretärin unserer Zeitschrift, und **Meeli Kuura**, unsere Übersetzerin für Englisch, und **Toomas Metsis**, der Übersetzer und Dolmetscher für Deutsch, vom Estnischen Dolmetscher- und Übersetzerverband.

Vielen Dank auch an alle Rezensenten sowohl in Estland wie auch in anderen Ländern, vor allem an den Universitäten der Bundesrepublik Deutschland. Ihre inhaltsreichen und kompetenten Rezensionen haben dazu beigetragen, dass die Autoren ihre Artikel sicher immer zum Besseren ergänzt haben.

Ich hoffe, dass das Vorhandensein in der Datenbank von **Scopus** auch den aktiven Autoren unserer Zeitschrift gute Laune und Zufriedenheit mitbringen wird!

Hochachtungsvoll und mit großem Dank an alle, Erfolg und fruchtbare fortgesetzte Zusammenarbeit sowohl bei der Herausgabe unserer internationalen Wissenschaftszeitschrift wie auch bei der Veranstaltung und Teilnahme an unseren internationalen Wissenschaftskonferenzen wünschend,

In Tallinn, Pirita-Kose, am 10.–11. Juni 2021

Ihr Matti Raudjärv

(Gründer und Chefredakteur der Zeitschrift /1984, 1994 ... 2006, 2007 .../,
Gründer und Hauptveranstalter der Konferenzen /1984, 1994 .../)

COMMENTS FROM THE CHIEF EDITOR!

Since 2019, this international peer-reviewed scientific journal in three languages (since the issues 1-2/2019 and 3-4/2019), its authors and papers have been included in the international database **Elsevier-SCOPUS** (the largest database of summaries and citations of peer-reviewed scientific papers /USA, UK, Germany/). Our journal is now represented in approximately ten international databases, in addition to Estonian databases.

Scopus officially accepted our application for review on 15 September 2016 [*Estonian Discussions on Economic Policy* (1736-5597 / 2228-1878)]. We submitted our application materials even earlier. The decision on the eligibility of our journal was adopted on 2 June 2019.¹ The information was entered by the specialists of the database in April-May 2021. **Scopus** obviously also means that requirements for the quality of the papers and the journal have to be even higher in the future.

This achievement is the result of the good joint cooperation and activities of the authors and the editorial staff of the journal. Many thanks to all participants. It has been a huge, long-term work worthy of thanks! At the request of the chief editor, the editor-consultant of our journal, long-term specialist in the field, librarian of the University of Tartu and information specialist of the School of Economics and Business Administration of the University of Tartu, Ruth Tammeorg searched for the existence of the journal and the papers and confirmed it (e-mail, 10 June 2021).

This means also the highest level – 1.1 – for the journal in ETIS (the national register Estonian Research Information System). This was confirmed on the phone also by the Head of the Department of ETIS, Marika Meltsas to the chief editor of this journal. Already earlier the journal (as a collection and precursor of the current journal then) had been on level 3.1 for many years (for 15 years and more) and then on level 1.2 (since 2007). Thus, the papers of this journal have been peer-reviewed for already about 15 years (since 2007), i. e. undergone a blinded review mainly by economists-professors of foreign universities with a doctor's degree and the journal has an international Editorial Board (its 7 members are from universities of Estonia, Georgia, Federal Republic of Germany and Hungary). Besides, other required features of research papers (abstract, keywords, JEL, etc.).

Publishing of research papers in our journal will surely help doctoral students to prepare their thesis and then to defend their doctoral papers and acquire the doctor's degree, also in the attestation of the academic staff and researchers. Also participation in our annual scientific conferences provides positive and necessary experience both in writing papers and preparation of the thesis. While publishing of papers and participation in conferences, making presentations, are different events, they are organically interconnected and support each other.

I would particularly like to emphasise and give recognition to the contribution of the long-term and competent editor-consultant of our journal, a former specialist-librarian of the Library of the University of Tartu (UT) and information specialist of the School

¹ Timeline of the assessment of our journal by SCOPUS –
[<https://suggestor.step.scopus.com/progressTracker/index.cfm?trackingID=1D8727D42CC93287>]

of Economics and Business Administration of the University of Tartu and current Chairman of the Board of the University of Tartu Faculty Association **Ruth Tammeorg** during the period of submission and adjustment of the application to **Scopus** and waiting for the result which took many years (*Ruth: This was like the Odyssey story*). Also her activities at the final stage – during the database review in 2020–2021 to find our journal in **Scopus**.

I would like to thank separately also the long-term excellent editors of our journal, **Sulev Mäeltsemees** and **Üllas Ehrlich**, and the former excellent and demanding editor **Janno Reiljan** who passed away in January 2018, also the earlier efficient member of the Editorial Board, author and co-author of papers, later a kind and substantive foreign editor from Germany **Manfred O. E. Hennies** who is no longer among us (deceased in October 2019), who all contributed with strong moral support to the process of application for **Scopus**.

I believe that Janno would have been glad, would have become more enthusiastic himself and would have inspired also his doctoral students and other colleagues!

Also our good friend Manfred would surely have been very glad!

Also the members of the Editorial Board of the journal at the University of Tartu, Budapest German-Language University, University of Greifswald, Kiel Institute for the World Economy (of the University of Kiel), Kiel University of Applied Sciences and Tbilisi State University are happy about this result!

Many thanks also to the technical secretary of our journal **Kaarin Birk** and the English translator **Meeli Kuura** and the German translator-interpreter **Toomas Metsis** from the Estonian Association of Translators and Interpreters for their contribution to this achievement.

We are grateful also to all peer reviewers in both Estonia and other countries, particularly from the universities of the Federal Republic of Germany. Their substantive and competent reviews surely always helped the authors to make their papers even better.

I hope that being in the **Scopus** Database is a good news and provides great satisfaction also to the active authors of our journal.

With great respect and many thanks, wishing success and continuing fruitful and active cooperation both in issuing our international scientific journal and organising/participating in our international scientific conferences and emphasising again that *we have broadened the content of the journal – it is now a journal connecting-treating two areas of economics (i.e. economic policy and business administration) and also their synthesis, i.e. merging the two areas into one integrated field of economics and/or a notional united field. The general name of the journal remains the same, however.*

In Tallinn, Pirita-Kose (10 –11 June 2021)

Yours, Matti Raudjärv

(founder and chief editor of the journal /1984, 1994 ... 2006, 2007 .../,
initiator-main organiser of the scientific conferences /1984, 1994 .../)

TÄHELEPANUKS AUTORITELE!
WICHTIGE ANMERKUNG FÜR AUTOREN!
NOTE FOR THE AUTHORS!

Autor vastutab oma kirjutise sisu, õigekirja ja vormistamise eest ainuisikuliselt. Mattimar OÜ ei võta vastutust andmete õigsuse, täpsuse ega täielikkuse osas, samuti ei arvesta ka kolmandate poolte eraõiguslikke huve.

Artikli sissejuhatavas osas ootame me autoritelt, et nad **konkreetselt ja selgelt**

- kirjutaksid, mille poolest on autori tema arvates artikli teema aktuaalne;
- formuleeriksid artikli eesmärgi;
- formuleeriksid need uurimisülesanded, mille lahendamine aitab seatud eesmärgi saavutada.

Artiklite, kokkuvõtete ja muude materjalide vormistamisnõuded on avaldatud Mattimar OÜ kodulehel (www.mattimar.ee – “Aktuaalne” all: Infokiri).

Verantwortlich für den Inhalt sind die Autoren. Mattimar OÜ (GmbH) übernimmt keine Gewähr für die Richtigkeit, Genauigkeit und Vollständigkeit der Angaben sowie die Beachtung privater Rechte Dritter.

Im einführenden Teil des Beitrages erwarten wir von dem Autor, dass er **konkret und deutlich**

- die Aktualität des Beitrages und des Themas hervorhebt;
- das Ziel des Beitrages formuliert;
- umfassend die Forschungsaufgaben formuliert, die zur Erreichung des Ziels gelöst werden müssen.

Die eingereichten Artikel und die dazugehörigen Zusammenfassungen müssen folgende Formvorschriften erfüllen (www.mattimar.ee – „Aktuell“: Merkblatt)

Authors are personally responsible for the content, correct spelling and formatting of their publications. Mattimar OÜ (Ltd) will not accept responsibility for the correctness, accuracy or completeness of the information and will not take into account private interests of third persons.

We expect from authors a **specific and clear** statement in the introductory part of the paper about:

- why the subject of the paper is topical in the opinion of the author;
- the objective of their paper;
- the research tasks which have to be fulfilled to achieve the stated objective.

With the delivery of your paper you will grant to the publishers the right to publish your paper (www.mattimar.ee – „Topical“: Information Letter)

Uus! Neu! New!

LAIENDAME AJAKIRJA SISULIST POOLT!
Wir erweitern den Inhalt der Zeitschrift!
We will expand the range of topics of the journal!

NB!

Alates aastast 2022:

laiendame ajakirja sisulist poolt, st võtame senisest enam juba 2021. aasta teisest poolest avaldamiseks vastu **ettevõtte ja ettevõtlusega seotud teadusartikleid** eesmärgiga anda head võimalused samuti nendele teadlastele ja praktikutele, kes ettevõtetmajanduse uurimisega tegelevad, seda nii Eestis kui teistes riikides.

See annaks võimalused ka **ettevõtetmajanduse** probleeme paremini majanduspoliitikaga siduda ja integreerida. Sisu poolest oleks tegemist:

eelretsenseeritud ning viidatud rahvusvahelise ettevõtetmajanduse ja majanduspoliitika teadusajakirjaga.

Ajakirja pealkiri ja avaldamistingimused jäävad endisteks, **artikleid võtame vastu jooksvalt, aasta läbi**.

Artiklite esitamise tähtsajad, mis tuuakse välja aasta lõppudel ja alguses meie poolt levitatavates **Infokirjades**, on eeskätt nendele autoritele, kes on huvitatud meie konverentsidel osalemisest ja esinemisest kesksuvel (iga-aastaselt: juuni lõpp – juuli algus) ning enne konverentsi ilmuvas ajakirjas oma artikli avaldamisest.

Tallinnas, Pirita-Kosel – juunis 2021

Peatoimetaja: Matti Raudjärv

NB!

Ab dem Jahr 2022 werden wir:

den inhaltlichen Teil der Zeitschrift erweitern, d. h., dass wir bereits ab der zweiten Hälfte des Jahres 2021 zahlreicher als bis jetzt Wissenschaftsartikel zur Veröffentlichung annehmen werden, die mit Unternehmen und Unternehmertum verbunden sind, mit dem Ziel, gute Möglichkeiten auch jenen Wissenschaftlern und Praktikern zu offerieren, die sich mit der Forschung der Betriebswirtschaft beschäftigen, und das sowohl in Estland wie in anderen Ländern.

Dies würde uns auch Möglichkeiten bieten, die Probleme der **Betriebswirtschaft** besser mit der Wirtschaftspolitik zu verbinden und zu integrieren. Vom Inhalt her würde es sich um:

eine vorrezensierte und referenzierte Wissenschaftszeitschrift für internationale Betriebswirtschaft und Wirtschaftspolitik handeln.

Der Titel der Zeitschrift und die Veröffentlichungsbedingungen bleiben die gleichen, die Artikel werden laufend, während des ganzen Jahres entgegengenommen.

Die Fristen für die Einreichung von Artikeln, die in den an Jahresenden und Jahresanfängen von uns verbreiteten **Informationsschriften** angegeben werden, sind vor allem für jene Autoren vorgesehen, die an der Teilnahme an unseren Konferenzen und an einem Auftritt im Mittsommer (alljährlich: Ende Juni – Anfang Juli) sowie an einer Veröffentlichung des eigenen Artikels in der vor der Konferenz erscheinenden Zeitschrift interessiert sind.

Tallinn, Pirita-Kose – Juni 2021

Chefredakteur: Matti Raudjärv

NB!

Starting from 2022:

we will expand the range of topics of the journal – i.e., **already from the second half of 2021 we will accept more research papers related to enterprises and business** activities in order to afford good opportunities also to researchers and experts of the field studying business administration both in Estonia and other countries.

It would also make it possible to link and integrate **business administration** problems better with economic policy. In essence it would be:

a peer-reviewed and indexed international scientific journal of business administration and economic policy.

The journal title and the conditions for publishing will remain the same, we will accept papers all the year round.

The deadlines for the submission of papers that will be set at the beginning and end of each year in the **Information letters** we will be sending out are above all for the authors who are interested in participation in our conferences and making presentations in summer (annually: end of June – beginning of July) and publishing their papers in the journal that will be published before the conference.

Tallinn, Pirita-Kose – June 2021

Chief Editor: Matti Raudjärv

SISUKORD / INHALTSVERZEICHNIS / CONTENTS

Ajakirjast / Über Zeitschrift / About journal	6
Peatoimetaja pöördumine! (Matti Raudjärv)	8
Begleitwort des Chefredakteurs! (von Matti Raudjärv)	10
Comments from the chief editor! (by Matti Raudjärv)	12

Tähelepanuks autoritele! / Wichtige Anmerkung für Autoren! / Note for the authors!	14
---	----

Uus! Neu! New!

Laiendame ajakirja sisulist poolt!	15
Wir erweitern den Inhalt der Zeitschrift!	15
We will expand the range of topics of the journal!	16

* * *

Eesti omariikluse taastamine ja kohaliku omavalitsuse koht selles (Sulev Mäeltsemees)	22
Die Wiederherstellung der estnischen Eigenstaatlichkeit und die Stellung der lokalen Selbstverwaltung darin (von Sulev Mäeltsemees)	29
Restoration of the statehood of estonia and the role of the local government in it (by Sulev Mäeltsemees)	31

* * *

Eesti kõrgkoolide konkurentsivõime on ohus – vajalik otsustav tegevus. Sissejuhatavaid mõtteid hetkeolukorrast (Matti Raudjärv ja Ruth Tammeorg)	33
Die Wettbewerbsfähigkeit der estnischen Hochschulen ist in gefahr – ein Entschluss wird notwendig (von Matti Raudjärv und Ruth Tammeorg)	37
Competitiveness of Estonian institutions of higher education is at risk – decisive action required. Introductory thoughts on the current situation (by Matti Raudjärv and Ruth Tammeorg)	40

Eesti ülikoolides on vaja koolitada majanduspedagooge. Sissejuhatavaid mõtteid hetkeolukorrast (Matti Raudjärv)	43
An den estnischen Universitäten müssen Wirtschaftspädagogen ausgebildet werden (von Matti Raudjärv)	49
Estonian universities should educate teachers of economics. Introductory thoughtson the current situation (by Matti Raudjärv)	52

ARTIKLID / PUBLIKATIONEN / ARTICLES

Üllas Ehrlich	Contingent Valuation as a Tool for Environmental Economic Accounting: Case of Estonia 56
Wolfgang Eibner	European Policy against Corona: Adequate Restrictions or a Kind of Hygienic-Totalitarianism? 71
Irina Gogorishvili, Erekle Zarandia	Expansion of Capacity Development of Local Self-Government in Georgia 100
Matti Raudjärv	Rahastamine ja palgad Eesti kõrgkoolides ning konkurentsivõime 122

KOKKUVÕTTED / ZUSAMMENFASSUNGEN / SUMMARIES

Üllas Ehrlich	Ökosüsteemi teenuste tingimuslik hindamine kui sisend keskkonnastatistikasse: Eesti kogemus 139
Wolfgang Eibner	Euroopa koroonavastane poliitika: adekvaatsed piirangud või teatud liiki hügieeniline totalitarism? 144
Irina Gogorishvili, Erekle Zarandia	Ausbau der Kapazitätsentwicklung lokaler Selbstregierung In Georgien 154
Matti Raudjärv	Financing and Salaries in Estonian Institutions of Higher Education and their Competitiveness 159

KROONIKA / CHRONIK / CHRONICLE

A.

Tähelepanuväärsed Eesti majandusteadlased, majandusõppejõud ja teadusorganisaatorid

Bedeutende estnische Wirtschaftswissenschaftler, Hochschullehrer für Wirtschaft und Wissenschaftsorganisatoren

Notable Estonian economists, economic academics and scientific research organisers

Professor Jaak Leimann – 80 (Peeter Kross ja Erik Terk)	166
Professor Jaak Leimann – 80 (von Peeter Kross und Erik Terk)	173
Professor Jaak Leimann – 80 (by Peeter Kross and Erik Terk)	175
Vambola Raudsepp – 80 (Priit Sander)	177

Vambola Raudsepp – 80 (von Priit Sander und Toomas Haldma)	180
Vambola Raudsepp – 80 (by Priit Sander)	182

Sünnipäevalised-juubilarid – seotud meie ajakirja väljaandmise ning rahvusvahelise teaduskonverentsi korraldamisega

Geburtstagskinder und Jubilare – verbunden mit der Herausgabe unserer Zeitschrift und der Organisation der internationalen Wissenschaftskonferenz

Birthdays and jubilees – related to the publishing of our journal and organisation of the international scientific conference

Toomas Metsis – 60 (27.06.1960)	185
Janno Reiljan – 70 (8.10.1951 – 23.01.2018)	186
Ruth Tammeorg – 60 (25.02.1961)	187

B.

Aktuaalne nii ülikoolide õppe- kui teadustöös

Aktuelles in Unterricht und Forschung der Universitäten

Topical in both the academic and research activities of universities

B1. 80 aastat Tallinna Tehnikaülikooli Majandusteaduskonda. (Eedo Kalle)	189
80 Jahre Wirtschaftsfakultät An der Technischen Universität Tallinn (TUT) (von Eedo Kalle)	195
80 Years of the Faculty of Economics at Tallinn University of Technology (by Eedo Kalle)	198

B2. 25 aastat Tartu Ülikooli regionaalkolledžit Pärnus. (Arvi Kuura)	201
College Pärnu (regional) der Universität Tartu – 25 Jahre (von Arvi Kuura)	206
25 years of University of Tartu College (regional) in Pärnu (by Arvi Kuura)	210

B3. 25 aastat esimesest rahvusvahelisest majanduspoliitika teaduskonverentsist Tartus-Värskas (1996).(Matti Raudjärv)	213
Vor 25 Jahren fand die erste internationale Konferenz für Wirtschaftspolitik in Tartu und Värka start (1996) (von Matti Raudjärv)	224
25 years from the first International Scientific Conference on Economic Policy in Tartu-Värka (1996) (by Matti Raudjärv)	228

C.

Majanduspoliitika teaduskonverentsid ja muud tegevused

Wissenschaftliche Konferenzen über Wirtschaftspolitik und andere Veranstaltungen

Scientific conferences on economic policy and other activities

C1. Majanduspoliitika teaduskonverentsid Eestis (1984–2021 ... 2022) / Liste der wissenschaftlichen Konferenzen über Wirtschaftspolitik in Estland (1984–2021 ... 2022) / List of scientific conferences on economic policy in Estonia (1984–2021 ... 2022)	232
---	-----

C2. Loodetav tulevikuinformatsioon (2023 – 2029) / Die Zukunftsinformation (2023 – 2029) / Expected future information (2023 – 2029)	238
--	-----

* * * * *

D. Informatsioon ajakirja toimkonnalt	241
Information des Redaktionsteams	243
Information from the editorial team	245

Mattimar OÜ – usaldusväärne ettevõte / Mattimar OÜ (GmbH) – Zuverlässiges Unternehmen / Mattimar OÜ (Ltd) – Trustworthy Enterprise	247
--	-----

* * *

NB! NB! NB!

Järgmine, **XXX** majanduspoliitika ja ettevõtetmajanduse teaduskonverents toimub /

Die nächste, **XXX** wirtschaftspolitische und betriebswirtschaftliche Konferenz findet statt /

The next, **XXX** Scientific Conference on Economic Policy and Business Administration will be held:

30.06-02.07.2022 (Eesti-Estland-Estonia):

Täpsem informatsioon alates oktoobrist-novembrist 2021 / Genauere Informationen ab Oktober-November 2021 / More detailed information from October-November 2021: www.mattimar.ee

Majanduspoliitika ja ettevõtetmajandus Euroopa Liidu riikides – aasta 2022: Tartu Ülikool – 390 aastat (anno 1632) / Kakskümmend korda konverentsidest Värskas (1984, 1994–2012) ja kümnendat korda järjest Jänedal (alates 2013)

Die Wirtschaftspolitik und Betriebswirtschaft in den EU-Mitgliedsstaaten – 2022: Universität Tartu – 390 Jahre (anno 1632) / Die zwanzig Konferenzen in Värška (1984, 1994–2012) und das zehnte Mal in Folge die Konferenzen in Jäneda (ab 2013)

Economic Policy and Business Administration in the EU Member States – 2022: University of Tartu – 390 years (anno 1632) / 20 conferences held in Värška (1984, 1994–2012) and for the 10th time at Jäneda (since 2013)

EESTI OMARIIKLUSE TAASTAMINE ja KOHALIKU OMAVALITSUSE KOHT SELLES

Eesti riikliku iseseisvuse taastamine algas siis, kui NLKP KK peasekretär Mihhail Gorbatšov oli välja kuulutanud avalikustamise (*Glasnost*) ja uuenduspoliitika (*Perestroika*), mis võimaldasid avalikult välja öelda ja tegutseda tsentraalse käsumajandusliku ühiskonna vastu, et minna üle demokraatlikule turumajanduslikule ühiskonnale. Riikide iseseisvuse saavutamine on protsess, sageli pikk ja verine. Eestis saavutati iseseisvuse taastamine 1992. aasta augusti lõpuks suhteliselt kiirelt ning väga tähtis – veretult. 27. jaanuaril 1998. aastal Riigikogus vastu võetud „Pühade ja tähtpäevade seaduse“ parandusega sätestati 20. august taasiseseisvumispäev riigipühaks ja töövabaks päevaks ning sama aasta 20. augustil tähistati seda esimest korda riiklikult.

Iseseisvuse taastamise eelse protsessi käigust tuleb olulisemate sündmustena märkida 1987. aastast fosforiidikaevanduste rajamise vastu puhkenud massilist protestiliikumist (nn fosforiidisõda), 23. augustil Tallinnas Hirvepargis toimunud miitingut Molotov-Ribbentropi Pakti (MRP) avalikustamiseks ning kogu Eesti ühiskonda aastateks iseseisvusvõitlusse mobiliseerinud 26. septembril Tartu ajalehes „Edasi“ (nüüd „Postimees“) ilmunud nelja mehe (Edgar Savisaar, Mikk Titma, Siim Kallas ja Tiit Made) ettepanek kogu Eesti üleviimisest isemajandamisele (IME – Isemajandav Eesti). Majanduspoliitika seisukohalt oli see artikkel suurima tähtsusega, mille järel moodustati sadu teadlasi kaasates kaks uurimisgruppi. Üks Eesti Teaduste Akadeemia Majanduse Instituudi juures (direktor Rein Otsasoni juhtimisel) ja teine konsultatsioonifirma „Mainor“ juures teadusdirektor Edgar Savisaare juhtimisel. Töötati välja regionaalse isemajandamise radikaalsed ettepanekud (kuni oma raha kasutuselevõtmiseni), mis pälvisid väga suurt tähelepanu ka teistes liiduvabariikides.

Eriti 1988. aasta sündmused olid aluseks, et hiljem on Eesti iseseisvuse taastamist hakatud nimetama „Laulvaks revolutsiooniks“, mis toimus ilma verevalamiseta erinevalt nt sündmustest Lätis, Leedus, Gruusias, Kasahstanis. Just sel aastal muutus tavaliseks esitada massiüritustel isamaalisi laule, sh ka Eesti hümn, mille avaliku esitamise eest oleks veel mõned aastad varem karistatud (kuni vanglasse paigutamiseni). 1988. aasta 1. ja 2. aprillil toimus Loomeliitude ühispleenum, kus nõuti Eesti NSV üleviimist isemajandamisele (IME), oma kodakondsuse sisseseadmist, Eesti NSV suveräänsust. 13. aprillil 1988 algatati Eesti Televisiooni saates „Mõtleme veel“ E. Savisaare ettepanekul demokraatlik liikumine Rahvarinne, mille asutamise kongress toimus 1. ja 2. oktoobril Tallinna Linnahallis. 20. augustil 1988 asutati Eesti Rahvusliku Sõltumatuse Partei (ERSP) mis oli esimene mittekomunistlik partei Nõukogude Liidus.

Eesti Vabariigi 69. sünnipäeval 24. veebruaril 1989. aastal heisati Toompeal Pika Hermanni torni poole sajandi järel taas sinimustvalge rahvuslipp. Samal päeval algatasid Eesti Muinsuskaitse Selts, ERSP ja Eesti Kristlik Liit Eesti Vabariigi õigusjärgste kodanike üldise registreerimise ja vabad valimised Eesti kodanike esinduskogusse – Eesti Kongressi. 23. augustil 1989. aastal toimus MRP 50. aastapäeva märkimiseks kolme Balti vabariigi elanike ühine rahumeelne meelevaieldus, mis sai rahvusvaheliselt tuntuks kui Balti kett. Selle eesmärgiks oli näidata maailmale Baltimaade vabadustahet ja juhtida tähelepanu 1939. aastal Nõukogude Liidu ja Saksamaa vahel sõlmitud MRP

paktile, mille salaprotokollid tõid kaasa Balti riikide okupeerimise ja annekteerimise NSV Liidu poolt.

11. ja 12. märtsil 1990. aastal toimunud Eesti Kongressi esimene istungjärg Estonia kontserdisaalis otsustas taastada Eesti Vabariigi õigusliku järjepidevuse alusel.

Järgnevalt iseloomustame lähemalt kohaliku omavalitsuse kohta Eesti riigi iseseisvuse taastamisel, mida on kahetsusväärset vähe uuritud ja vastavalt ka hinnatud. Kindlasti on teisi avaliku halduse institutsioone, poliitilisi ühendusi jms, kelle kohta väidetakse analoogiliselt. Aga seondult kohaliku omavalitsusega on see lõhe üks suurimaid, kui mitte suurim. Eriti kui võrrelda esimese iseseisvusajaga. Siis tunnistati ja tunnustati kohalikku omavalitsust omariikluse saavutamise üliolulise tegurina. Kinnituseks olgu toodud vaid üks fakt. 1938. aastal kirjutas Tallinna kauaaegne (1919–1934) linnapea ja Eesti Linnade Liidu juhatuse esimees (1920–40) Anton Uesson, et „*kaugele ettenägeliku poliitikuna tundis Konstantin Päts ära ... et tugevad omavalitsused on riigi rajamisel esimeseks tähtsamaks eeltingimuseks. Ja nagu hiljem selgus, olid Eesti riigi loomise esimestel päevadel rahva jõudude organiseerimisel just omavalitsused määrava tähtsusega teguriks* ...“¹

Võrdluseks toome, mida on peetud vajalikuks kohaliku omavalitsuse kohta riigi iseseisvuse taastamise perioodist meie ajaloo kahtlemata peateoses kirjutada. Eesti ajaloo VI osas on lühike lõik²: „1989. aastal algas ka nõukoguliku haldusjaotuse kaasaajastamine. Augustis võttis Eesti NSV Ülemnõukogu vastu otsuse haldusreformi läbiviimise kohta. Põhimõtteliselt otsustati Eestis üle minna kahetasandilisele haldussüsteemile, mis teostus lõplikult järgmisel aastal.“³ 9. augustil (tegelikult 8. augustil 1989 – S.M.) 1989 vastu võetud uus kohalike nõukogude valimise seadus oli sammuks edasi demokraatlike valimiste kehtestamisel. Valimised ise toimusid 1989. aasta detsembris. Tegemist oli põhimõtteliselt vabade valimistega, kuigi mitte lõpuni demokraatlikega, sest kodanikkond polnud veel määratletud ning valimistel võisid osaleda ka okupatsioonarmee esindajad.“

10. novembril 1989. aastal võeti vastu Kohaliku omavalitsuse aluste seadus, mis oli esimene IME põhimõtetest tulenenud seadus. Sama aasta 17. novembril võeti vastu

¹ Adolf Damaschke. Kogukondliku omavalitsuse ülesanded (originaali pealkiri „Aufgaben der Gemeindepolitik“). Tartu: Kirjastus OÜ Loodus, 1938, 383 lk. Raamatu tõlkis sajandi algul saksa keelest eesti keelde K. Päts ja see ilmus juba 1908. aastal. 1938. aastal ilmus selle raamatu teine trükk, mille Eessõna kirjutas Anton Uesson.

² Eesti ajalugu VI osa. Tartu: 2005, lk 382-383

³ Arusaamatu on lause: „Põhimõtteliselt otsustati Eestis üle minna kahetasandilisele haldussüsteemile, mis teostus lõplikult järgmisel aastal“ 8. augusti 1989. a otsusega seati haldusreformi alustamise tähtajaks 1. jaanuar 1990. Otsusega kehtestati, et haldusreformiga luuakse kaheastmeline haldusstruktuur. Esmase haldustasandi pidid moodustama omavalitsuslikud vallad, alevid ja linnad, teise tasandi, mis pidi üheaegselt olema nii omavalitsuslikuks kui ka riikliku juhtimise regionaalseks tasandiks, maakonnad ja vabariiklikud linnad, kusjuures viimased pidid täitma samaaegselt ka esmatasandi kohaliku omavalitsuse funktsioone. Aga selle struktuuri väljaarendamisega üksnes alustati 1990. aastal. Küll aga nimetati 1. jaanuarist 1990 rajoonid (15 rajooni) maakondadeks, kuid need olid siis kuni 1993. aastani teise tasandi kohaliku omavalitsuse üksused.

Ettevõtteseadus ja 6. detsembril Eesti NSV taluseadus. Meie rahvusvahelise positsiooni ilmutamiseks märgime, et see oli esimene kohaliku omavalitsuse seadus kõigis nn siirderiikides. Lätis võeti vastav seadus vastu 1990. aasta jaanuaris, Leedus kuu hiljem – veebruaris, jne.

Paradoksaalsel kombel püüdis nõukogude impeerium (kuuendik planeedist nagu tavatseti sageli rõhutada) ennast päästa regionaalse isemajandamise⁴ ja peagi ka kohalike rahvasaadikute nõukogude asemel kohaliku omavalitsuse⁵ arendamise sildi all, aga tema loodenurgas (Eesti) hakkas sellest murenema tükike, mida oluliselt mõjutas just kohaliku omavalitsuse kui kohaliku demokraatia tagamise vormi arendamine (taastamine).

8. augustil 1989. aastal võeti vastu Kohalike nõukogude valimise seadus. Võrreldes eelneva poole sajandi jooksul korraldatud hääletamistega oli see seadus radikaalne muudatus valimiskorralduses (sh mitmemandaadilised ringkonnad, kehtestati piirangud nii aktiivset kui ka passiivset valimisõigust omavate isikute elamise aja kohta jne). Tõsi küll, Interrinde jt taoliste poliitiliste jõudude surve loobuti Ülemnõukogu 5. oktoobri 1989 otsuses “Eesti NSV kohalike rahvasaadikute nõukogude valimisseaduse mõningate sätete rakendamise kohta” mõningatest piirangutest (nt paiksustsensusest) eesseisnud (10. detsembril 1989) kohalike rahvasaadikute nõukogude valimistel, kuid see asjaolu ei tohiks vähendada 8. augusti valimisseaduse läbimurdelist tähendust demokraatlikele valimistele üleminekuks Eestis. Seaduse vastuvõtmise eelselt ja järgselt toimunud poliitiline võitlus (meedias, tänava- või saali-koosolekutel) kergendas oluliselt Ülemnõukogu valimiste seaduse vastu võtmist 17. novembril 1989. aastal. Artikli autor väidab, et 1989. aasta teise poolaasta poliitilise võitluse raskuspunkt omariikluse taastamiseks seondus kohaliku omavalitsusega, eelkõige detsembris toimunud kohalike valimistega.

Kahjuks püütakse aeg-ajalt Kohalike nõukogude valimiste seadust ja selle alusel 10. detsembril 1989. aastal toimunud valimisi alahinnata meie riikliku iseseisvuse taastamise protsessi. Tunnustavalt ütles 2009. aasta 29. novembril toleaeagne Vabariigi Valimiskomisjoni esimees Heiki Sibul konverentsil „Valimised ja valitsemine infoühiskonnas”: „Sellel aastal tähistame üht olulist tähtpäeva – demokraatlike valimisi on Eestis järjepidevalt korraldatud juba 20 aastat. ... 10. detsembril 1989. aastal toimunud valimistel seati Tallinnas 80 kohale üles 350 kandidaati ning valimistest võttis osa üle 10 partei ja valimisliidu. Seega võib neid valimisi pidada vabadeks. Tõsi, neist võtsid

⁴ 1986. aastal moodustati Eesti Teaduste Akadeemia Majanduse Instituudi juurde tööühm regionaalse isemajandamise (*региональный хозрасчёт*) uurimiseks, mis sai NSVL juhtivaks teaduskollektiiviks selles valdkonnas. Toimus mitmeid sotsialismimaade (osalesid veel Bulgaaria, Poola, Saksa DV, Tšehhoslovakkia, Ungari) konverentse (Karlový Varis, Potsdamis jm).

⁵ Pea 70 aastat propageeritud loosung „kogu võim (rahvasaadikute) nõukogudele!“ oli ennast lõplikult kompromiteerinud, sest võimutäius koondus üha enam ja enam kommunistliku partei struktuuride kätte. 1989. aastal moodustati Moskvast NSVL Ülemnõukogu Presiidiumi juures töögrupp (igast liiduvabariigist üks esindaja) NSVL kohaliku omavalitsuse seaduse (*Закон о местном самоуправлении*) väljatöötamiseks.